

בטיחות ושימות של תגר מזון בקהילה בקרב ילדים צעירים: התמודדות עם חסמי נגישות

דר' אן ארי*, רעות פיניק, הדס רגב, דר' מונל וקסלר, דר' אריאלה פרמדר
מכבי שירותי בריאות

רקע

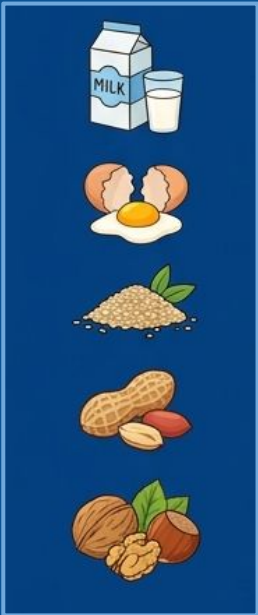
גישה מוגבלת לתגרי מזון (oral food challenges – OFC) במסגרת בתי חולים מובילה לתקופות המתנה ארוכות ולהחמצת חלונות הזדמנות קריטיים לחשיפה מוקדמת לאלרגנים. עיכוב זה פוגע במיוחד בתינוקות ופעוטות בסיכון גבוה לפתח אלרגיה למזון, הזקוקים לאבחנה מדויקת ע"י תגר מזון כאשר האנמנזה ו/או תבחיני עור אינן חד-משמעיות. תגר מזון חיוניים גם להוכחת החלמה מאלרגיה. מבחני תגר בקהילה עשויים להוות חלופה בטוחה.

מטרות

הוקמה מרפאה ייחודית רב-תחומית בשיתוף דיאטנית לבחון את הבטיחות והשימות של תגרי מזון בקהילה בקרב ילדים צעירים עם היסטוריה של תגובות אלרגיות למזון.

שיטות המחקר

בוצע ניתוח רטרוספקטיבי של 162 מבחני תגר שנערכו בין ינואר 2024 לינואר 2026 במרכז רפואי קהילתי. המשתתפים (בני 4 ומטה) היו בעלי היסטוריה של תגובות אלרגיות משמעותיות.

ממצאים

שיעור המעבר הכללי עמד על 68.6%. האלרגנים השכיחים ביותר לתגר היו (% שעברו תגר בהצלחה): חלב (47%), שומשום (69%), ביצה (75%), בוטנים (65%), אגוז לוז (75%) ואגוז מלך (75%). שיעורי ההצלחה בחלב היו נמוכים בהשוואה לשאר המזונות ($p=0.002$). לא נמצא הבדל מובהק בשיעורי המעבר על בסיס גיל, רקע של אטופיק דרמטיטיס או צפצופים חוזרים. גודל תבחין העור (SPT) נמצא במתאם לתוצאות התגר (ממוצע של 2.3 מ"מ בקבוצה שעברה לעומת 5.2 מ"מ בקבוצה שנכשלה, $p<0.001$), אם כי נרשמו חריגים משמעותיים. רמת הבטיחות הייתה גבוהה: 93% מהמשתתפים השלימו את הפרוטוקול ורק 0.6% נזקקו לטיפול באדרנלין. כל התגובות התרחשו בתוך שעה מהמנה האחרונה, ללא תגובות מאוחרות/ בי-פאזיות.

מסקנות והמלצות

- ★ מרפאה לתגרי מזון קהילתי לילדים צעירים מוכיחה בטיחות ושימות.
- ★ השתתפות דיאטנית מייעלת את המהלך תוך מענה הולם.
- ★ מחקר זה מניח את התשתית לריבוד סיכונים מדורגת: **ירוק** (פרוטוקול קהילתי קצר), **צהוב** (פרוטוקול קהילתי סטנדרטי) ו**אדום** (הפניה לבית חולים).
- ★ זמינות השירות בקהילה משפרת משמעותית את הנגישות ומאפשרת קיצור זמן המתנה לטיפול, התערבות מוקדמת, שימוש מושכל במשאבים וחיסכון בעלויות.
- ★ מתבצעת אבחנה מדויקת אשר מפחיתה את העומס על המשפחות ועל מערכת הבריאות.
- ★ מודל זה בר-יישום ברמה הלאומית.